

мнению, коммуникативное поведение политика способствует доверию со стороны британского народа и благоприятствует укреплению позиций премьер-министра в современном политическом пространстве Великобритании. В качестве дальнейших перспектив исследования рассматриваем стилистические фигуры политического дискурса Дэвида Кэмерона.

ЛИТЕРАТУРА

1. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т.А. ван Дейк – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
2. Д. Кэмерон прервал визит во Францию из-за стрельбы в Вулвиче. – Режим доступа : <http://top.rbc.ru/incidents/22/05/2013/858785.shtml>
3. Консервативна партія (Велика Британія). – Режим доступа : <http://uk.wikipedia.org/wiki>
4. Шапочкин Д.В. Политический дискурс: когнитивный аспект: монография / Д.В. Шапочкин. – Тюмень : Издательство Тюменского государственного университета, 2012. – 260 с.
5. Cameron D. The Prime Minister's statement on the Woolwich incident. – Режим доступа : http://www.conservatives.com/News/Speeches/2013/05/The_Prime_Ministers_statement_on_the_Woolwich_incident.aspx

Ю.І. Торговець,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ РАЦІОНАЛЬНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ ТЕКСТІВ СПЕ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Останнє десятиліття відзначилося бурхливим розвитком досліджень, присвячених проблемі типології текстів. У фокусі уваги науковців перебуває питання визначення типу текстових утворень та їхніх диференційних ознак. Встановлення набору стандартних ознак різних типів текстів відбувається в процесі кореляції між функцією тексту – його іллокутивним, пропозиціональним, тематичним та формальним аспектами [8, 65].

Це дає підстави розглядати іллокутивну функцію як один з додаткових критеріїв виділення текстотипів. Першочерговою іллокутивною функцією соціально-політичного есе (далі СПЕ) американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст. є переконання. Проте, традиційно вважається, що будь-яке переконання передбачає аргументацію. Це питання отримало різний ступінь висвітлення в працях Л.Г. Васильєва, Ю.І. Касьянова, М.Ю. Куксова, І.В. Култишева, О.В. Атьман, Т.А. Полякової, О.І. Сігулі, Е.А. Тарлаковскої, Н.В. Славянскої. У нашій роботі аргументація розглядається як засіб реалізації функції переконання в текстах СПЕ і визначається як одна з текст-типологічних ознак аналізованого типу тексту. Метою дослідження є виявлення специфіки раціональної аргументації текстів СПЕ американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст.

З часів давньогрецьких і давньоримських філософів аргументація викликає зацікавлення дослідників як один із способів управління поведінкою аудиторії або окремого співрозмовника [7]. У традиційному розумінні аргументація тлумачиться як один із можливих видів мовленнєвого впливу переважно на раціональну сферу свідомості людини, як спосіб переконування опонента у слушності своїх міркувань, а процес переконування й доведення розуміють як свого роду управління мисленням аудиторії під впливом аргументів. Дослідники аргументативної діяльності розмежовують раціональну та емоційну аргументацію. Мета раціональної аргументації полягає в обґрунтуванні достовірності знання на основі сукупності логіко-гносеологічних процедур [4, 160]. Раціональна аргументація апелює до «здорового глузду». Її завдання полягає в тому, щоб довести реципієнтові переваги певної точки зору і необхідність її підтримання. Процес доведення передбачає критичне осмислення отриманої інформації та співвіднесення її з попереднім життєвим досвідом [9, 138].

У ході дослідження було виявлено, що для аргументації достовірності наведеної інформації автор СПЕ подає посилання на авторитетне джерело інформації, яким можуть виступати:

1) культурні та політичні діячі: ***William Easterly, an economist at New York University, has argued powerfully that shoveling money at poor countries accomplishes little. Some Africans, including Dambisa Moyo, author of “Dead Aid”, have said the same thing*** [Kristof N., WuDunn Sh 2009];

2) організації та установи: *The Rand Corporation has estimated that the widespread use of electronic medical records would eventually yield annual savings of \$81 billion, while also improving care and reducing preventable deaths, and the White House estimates that creating and spreading the technology would cost just \$50 billion* [Goldhill 2009];

3) громадські опитування: *A September, 2006, Zogby poll disclosed that less than half of the American public was “very confident,” and about a third “not at all confident,” that George Bush won the 2004 election “fair and square”* [Partridge 2008];

4) періодичні видання: *The Wall Street Journal found that the 50 largest nonprofit hospitals or hospital systems made a combined “net income” (that is, profit) of \$4.27 billion in 2006, nearly eight times their profits five years earlier* [Goldhill 2009].

В усіх наведених прикладах посилення на авторитетну думку сприяє виникненню так званого «ефекту ореолу», який по-іншому називається «ефектом німбу». У традиційній соціальній психології під «ореолом» розуміють поширення авторитету, популярності від конкретного лідера або ж якогось узагальненого символу на їх найбільш довірених послідовників і прихильників [5, 306–307].

Одним із засобів раціональної аргументації виступає екземпліфікація, яка передбачає з'ясування чогось методом наведення конкретних прикладів [1, 60]. Наведення прикладів є важливим засобом переконання, адже автор у своїх судженнях спирається на власний життєвий досвід, верифікуючи свої твердження перевіреними фактами з життя суспільства. Тексти прикладів допомагають донести інформацію контексту найбільш оптимальним способом і, таким чином, експлікують комунікативний намір адресанта на співпрацю з адресатом [2, 9]. Експліцитними лексичними маркерами екземпліфікації виступають: *for example, for instance, in fact, let's consider, imagine*. Напр.: *Girls vanish partly because they don't get the same health care and food as boys. In India, for example, girls are less likely to be vaccinated than boys and are taken to the hospital only when they are sicker. A result is that girls in India from 1 to 5 years of age are 50 percent more likely to die than boys their age. In addition, ultrasound machines have allowed a pregnant woman to find out the sex of her fetus — and then get an abortion if it is female* [Kristof N., WuDunn Sh 2009].

Іншим засобом реалізації раціональної аргументації текстів СПЕ американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст. вважається цитування, суть якого полягає в доведенні тези засобом

передавання чужої мови. Цитування може мати на меті підтвердження певних актуальних даних для забезпечення достовірності поданої інформації, такий тип цитування називається фактичним [6, 84]. Напр.: *But consider: the New Hampshire paper ballots that were hand-counted favored Obama. But the votes that were machine-generated and “contracted out” to a private firm with GOP ties, and then reported back without validation, tipped the race to Clinton. As Kirsten Anderson reported to The Huffington Post: “Clinton won 46 % of the hand-count vote to Obama’s 54 %. Out of the machine counts, Clinton took 53 % while Obama won 48 %”* [Partridge 2008]. Наведена цитата є носієм фактуальної, статистичної інформації, покликаної довести істинність думки адресанта. Окрім фактичного цитування, можливе використання персуазивного цитування, суть якого, як зазначає І.І. Пірог, полягає в створенні запланованого впливу на модель світу адресата та процес прийняття ним рішень [6, 85]. Напр.: *Obama’s New Hampshire concession was particularly impressive. The young senator encouraged his supporters with a fresh burst of word power. Obama adapted the United Farm Workers’ Spanish slogan “Si, se puede” (Yes, it can be done), treating it as an historic American slogan. Insisting “there is something happening in America,” and casting himself as the avatar of hope emerging from a sea of cynics, Obama articulated the “simple” can-do “creed that sums up the spirit of a people: Yes, we can.” Creating his own call and response, Obama offering a triptych through American history punctuated by his newfound slogan: “It was a creed written into the founding documents that declared the destiny of a nation: Yes, we can... It was whispered by slaves and abolitionists as they blazed a trail towards freedom through the darkest of nights: Yes, we can... It was sung by immigrants as they struck out from distant shores and pioneers who pushed westward against an unforgiving wilderness: Yes, we can... Yes, we can, to opportunity and prosperity. Yes, we can heal this nation. Yes, we can repair this world. Yes, we can”* [Troy 2008: 12]. Наведена цитата з промови Барака Обами вживається з метою підтвердити висунуту автором тезу. За рахунок авторського коментаря, який сприяє нарощенню смислу висловлювання, цитата виступає потужним засобом поглиблення його інформаційного потенціалу. Барак Обама проголошується автором *the avatar of hope (аватаром надії)*, тобто згідно з буддиською релігією, божеством, яке спустилося до матеріального світу з певною місією. Контекстуальне значення повідомлення про визначну місію Обами в історії американського народу

підкріплюється цитатою і сприяє формуванню у свідомості потенційного реципієнта образу Обама-рятівника.

Специфіка СПЕ полягає у його тісному зв'язку з явищами суспільного життя країни. Цей факт зумовлює актуалізацію в текстах СПЕ нагальних проблем сучасності, які пов'язані з певними політичними та соціальними подіями як в середині держави, так і за її межами. При цьому мова тексту має відображати ті реалії, які існують і цікавлять сучасників есеїста, дух епохи, в якій співіснують адресант і адресат, інакше успішний комунікативний акт може не відбутися. Таким чином, тексти СПЕ характеризуються частотним вживанням суспільно-політичних реалій. Вони, з одного боку, допомагають реалістично відтворити відображені в есе процеси, слугують інформаційним фоном, а з іншого — створюють враження компетентності та обізнаності автора з суспільно-політичною ситуацією, що забезпечує виконання прагматичної функції переконання. Напр.: *Policy makers have gotten the message as well. President Obama has appointed a new **White House Council on Women and Girls**. Perhaps he was indoctrinated by his mother, who was one of the early adopters of microloans to women when she worked to fight poverty in Indonesia. **Secretary of State Hillary Rodham Clinton** is a member of **the White House Council**, and she has also selected a talented activist, Melanne Vermeer, to direct a new **State Department Office of Global Women's Issues*** [Kristof N. WuDunn Sh 2009].

В результаті проведеного дослідження було встановлено, що основними засобами реалізації раціональної аргументації в текстах СПЕ американської лінгвокультурної традиції є посилання на авторитетне джерело інформації, екземпліфікація, цитування та вживання суспільно-політичних реалій.

Перспективи дослідження вбачаємо в дослідженні специфіки реалізації емоційної аргументації в текстах СПЕ американської лінгвокультурної традиції початку ХХІ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багрій О.І. Прийоми переконання у популярному психологічному дискурсі / О.І. Багрій // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. — 2011. — С. 57—64.
2. Жук Л.Я. Приклад як тип тексту: лінгвостилістичні та прагматичні аспекти (на матеріалі англійської дидактичної

- літератури) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Л.Я. Жук. — Х., 2004. — 22 с.
3. Ивин А. А. Логика / А.А. Ивин. — М. : ФАИР-ПРЕСС, 2002 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://psylib.org.ua/books/ivina01/index.htm>
4. Мартинюк А.П. Дискурсивний інструментарій аналізу англomовної реклами / А.П. Мартинюк // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. — 2009. — № 3. — С. 159–167.
5. Ольшанский Д.В. Психология масс / Д.В. Ольшанский. — СПб. : Питер, 2002. — 368 с.
6. Пірог І.І. Прагматичні аспекти цитування у структурі аргументативного тексту [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/21374/33-Pirog.pdf>
7. Полякова Т.А. Стратегии аргументации в современном политическом дискурсе [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/thesis/s027/s027-003.pdf>
8. Чернявская В.Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность : учебное пособие / В.Е. Чернявская. — М. : Книжный дом «Либроком», 2009. — 248 с.
9. Шуванов В.И. Психология рекламы / В. И. Шуванов. — Изд. 2-е. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. — 315 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

10. Kristof N., WuDunn Sh. The Women's Crusade [Електронний ресурс] / N. Kristof, Sh. WuDunn. — The New York Times, 2009. — Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2009/08/23/magazine/23Women-t.html#>
11. Troy Gil. History of Presidential Elections [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ronaldreaganweb.com/hist301/Troy2008.pdf>
12. Goldhill D. How American Health Care Killed My Father [Електронний ресурс] / D. Goldhill. — The Atlantic, 2009. — Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2009/09/04/opinion/04brooks.html>
13. Partridge E. According to Plan? [Електронний ресурс] / E. Partridge. — The Crisis Papers, 2008. — Режим доступу : <http://www.crisispapers.org/essays8p/plan.htm>
14. Partridge E. Election 2008: Who Decides? The People or the Programmers? [Електронний ресурс] / E. Partridge. — The Crisis Papers, 2008. — Режим доступу : <http://www.crisispapers.org/essay-s8p/election2008.htm>